

AKTIES

BESTEMMINGSPLAN KATWIJK

KV

Op 24 februari 1977 werd door de gemeenteraad van Katwijk het bestemmingsplan 'Landelijk gebied' vastgesteld. De Werkgroep Waterwinning en de Werkgroep Berkheide hebben in verschillende inspraakronden bezwaar aangekend tegen onderdelen van het plan. De voornaamste punten zijn daarbij:

- de prioriteitstelling in de duinen: waterwinning boven natuurbehoud, andersom of nevengeschikt? In eerste instantie heeft Katwijk de prioriteit aan de natuurfunctie gegeven. Gedeputeerde Staten van Zuid Holland hebben hier echter hun goedkeuring aan onthouden, met de argumentatie dat er binnen het gebied naar een gedifferentieerde prioriteitstelling moet worden gezocht (dus: het ene stuk hoofdfunctie natuur, het andere stuk hoofdfunctie waterwinning). Hiertegen zijn de beide werkgroepen (inmiddels als Stichting Duinbehoud en Waterwinning) in beroep gegaan bij de Raad van State. Zij zijn van mening dat de natuurfunctie in het gehele gebied prioriteit dient te hebben.

- de bouw van een defosfateringsfabriek van de LDM aan de binnenduinderand. De beide werkgroepen waren hier juist vóór omdat hierdoor de waterkwaliteit veel gunstiger zal worden voor de natte vegetaties en het bouwterrein een al sterk beschadigd gebied betreft; bovendien neemt de capaciteit van de winningssystemen toe, omdat er in de zomer geen sprake meer zal zijn van het dichtslaan van infiltratiebekkens door algenbloei. Hoewel de gemeente Katwijk tegen deze fabriek adviseerde, keurde G.S. het wel goed.

- de aanleg van een flinke autoweg door het noordelijk deel van Berkheide die in het bestemmingsplan was opgenomen, is door G.S. dankzij vele bezwaren niet goedgekeurd.

- de uitbreiding van het bedrijfsterrein van de LDM. Hoewel deze gepland is in een

fraaie duinroosvegetatie, is door G.S. slechts goedkeuring onthouden aan een klein gedeelte waar het zeer zeldzame Duinbergvlas is gevonden. Tegen de toch nog flinke uitbreiding is opnieuw bezwaar aangetekend.

- de toetsingscriteria bij het afgeven van een aanlegvergunning voor werken voor de waterwinning. Hierover is een vrij abstracte discussie gevoerd in de inspraakronden, waarbij door de werkgroepen werd gepleit voor toetsing aan de vraag of een ingreep onevenredig veel schade toebrengt en aan de vraag of de ingreep van de waterwinning onherstelbare schade tot gevolg heeft. G.S. keurde alleen het criterium 'onherstelbaar' goed; hiertegen is opnieuw beroep aangetekend.

Op enkele kleinere punten werden door de werkgroepen enkele successen geboekt, zoals t.a.v. de bestemming 'militair terrein' en 'kampeerterrein'.

In het laatste bezwaarschrift aan de Raad van State is in de argumentatie vooral gewezen op de mogelijkheden om de waterwinning in de duinen voorlopig op het huidige niveau te laten blijven, in samenhang met de uitvoering van alternatieven voor de waterproductie. ■

WESTLANDSE DUINEN BEDREIGD

EvD

De duinvlakte meteen ten zuiden van Den Haag wordt door een recente beslissing van de Haagse gemeenteraad tot samenwerking tussen de Duinwaterleiding van 's Gravenhage en de n.v. Westlandse Drinkwaterleiding Maatschappij (WDM) met vrijwel totale vernietiging bedreigd. Reeds nu wordt het gebied door landschappelijk erg storende infiltratiekanalen en -bekkens over de hele lengte doorsneden. De WDM wil echter in het kader van de samenwerking de drinkwaterproductie van 3 miljoen tot 20 miljoen kubieke meter per jaar vergroten en daarmee een deel van het Haagse gebied gaan voorzien. Bij gebruikmaking van

oppervlakkige infiltratie zal hierbij de hele vlakte voor vrijwel 100 % worden geïnundeerd, vergraven voor aanleg van bekkens en leidingen of bebouwd met bedrijfsgebouwen. De in procedure zijnde bestemmingsplannen 'Ockenrode' (gem. Den Haag) en 'Herziening bestemmingsplan Natuurgebieden' (gem. Monster) en het streekplan Zuid Holland West vormen in feite geen belemmering voor deze geplande uitbreidingen.

Vanuit de Stichting Duinbehoud en Waterwinning worden deze bestemmingsplannen dan ook op dit punt aangevochten. Eerder al hebben de Stichting 'Het Zuid Hollands Landschap', het Vogelpopulatie-onderzoek Ockenrode, de Vereniging voor Vogelbescherming 's Gravenhage en Omstreken en de Werkgroep Waterwinning al via de procedure rond bestemmings- en streekplannen tegen de omvang van de geplande infiltratie en de daarbij behorende bedrijfsgebouwen bezwaren ingebracht en de noodzaak van deze omvang aangevochten. Sommigen zijn al sinds 1973 in de weer om het kwade tij voor de Westlandse Duinen te keren!

het gebied

De Westlandse Duinen, door de Haagse bevolking met 'Westduinen' aangeduid - de 'Oostduinen' is het dungebied rondom Meijndel - beslaan een relatief vrij klein gebied (ca. 2 bij 1 à 1½ km). Aan de zeezijde is er een lage, slechts enkele honderden meters brede rij duinen, waarachter zich een vlakte uitstrekt. De duinvlakte is op Haags gebied 1 km breed en versmalt zich naar het zuiden tot enkele honderden meters ter hoogte van Monster. Verder naar het zuiden worden de duinen zelfs zo smal, dat achter de duinen dijken zijn aangelegd. Op de grens met het polderland bevinden zich enkele oude, erg fraaie landgoederen (Ockenrode, Ockenburg), naar het zuiden overgaand in gave eikenhakhoutstruwelen. Op veel plekken wordt het voorjaarsaspekt hier door Wilde Hyacinth bepaald.

De lage duintjes en de open

duinvlakten zijn floristisch waarschijnlijk niet bijzonder waardevol (hiernaar is tot nu toe te weinig onderzoek verricht). Wel vertonen ze de zeer zeldzaam geworden gradiënt van kalkrijk jong duin naar de door uitloging kalkarm geworden oude binnenduinrand. Op verschillende plaatsen in de kalkarme zone vinden we naast korstmos- en mosrijke vegetaties met dominantie van Schapezuring, Buntgras e.a. goed ontwikkelde Struikheideveldjes. In Zuid Holland is de overgang naar kalkarm duin verder alleen nog bij De Zilk te zien: de andere binnenduinranden zijn ten behoeve van de zandwinning en de bollenteelt afgegraven. In de open duinvlak-

breiding van de productie van de WDM in 3 fasen van 3 tot 20 miljoen m³ drinkwater per jaar. De heer Walma, directeur van de WDM, gaf steeds als belangrijkste reden voor deze absurd hoge uitbreiding de behoefte van de Westlandse tuinders aan "water van uitzonderlijke kwaliteit". Bij het besproeien van tuinbouwgewassen is echter geen drinkwater vereist, het is voldoende als het chloride gehalte niet te hoog is. Een aantal tuinders werken daarom al met ontzoutingsinstallaties (hyperfiltratie). Navraag bij het Proefstation voor Glastuinbouw in Naaldwijk leert dat de tuinders in de eerste plaats denken zelf de problemen te kunnen oplossen

en vegetatiekundig van grotere waarde dan de Westduinen. De Commissie Advies Duinbeheer van het Meijndel-comité acht de beoogde samenwerking dan ook van het grootste belang". 1)

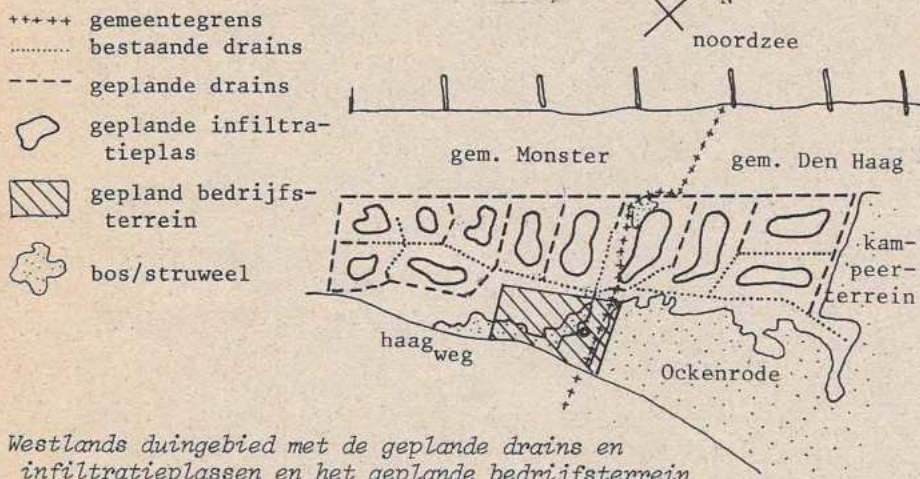
De raadsleden werd voorgenomen dat de waterwinning in de Oostduinen (Meijndel) tot omstreeks de eeuwwisseling niet al te ingrijpend hoeft te worden uitgebreid, wanneer de overeenkomst met de WDM aangegaan wordt. Dit betekende dat een 'geheim' plan van de DWL om vóór 2000 de waterwinning in de Oostduinen uit te breiden tot 2,5 maal de huidige produktie, voor het grootste gedeelte in de ijskast wordt gezet. Bij uitvoering van deze plannen zouden de tot dusverre ongerepte binnenduinen van Wassenaar (bijv. de beroemde meidoornbossen van Bierlap en Kijfhoek) zeer zwaar gehavend worden.

Het gemeentebestuur en de DWL hebben klaarblijkelijk tegen dit laatste plan te veel tegenwerking van provincie, gemeente Wassenaar en actiegroepen verwacht en een alternatief voor verdergaande duininfiltratie in de Westduinen gevonden.

de ingebrachte bezwaren en hun effect

De in het begin van dit artikel genoemde organisaties hebben tot dusverre slechts bescheiden successen geboekt bij hun acties tegen de geplande uitbreidingen door de W.D.M. Bij gebrek aan openheid van de waterleidingbedrijven betreffende hun plannen, konden slechts strekking en artikelen van bestemmingsplannen en streekplan worden aangevochten en nauwelijks de plannen op zichzelf beoordeeld. Uit het nu geldende bestemmingsplan 'Natuurgebieden' van de gemeente Monster werd bijvoorbeeld de strook grond waar toekomstige bedrijfsbebouwing van de W.D.M. gepland was (ca. 14 hektare), gelicht en in een apart bestemmingsplan ('herziening Bestem-

1) genoemde Commissie en Comité (in hoofdzaak samengesteld uit biologen van de Leidse Universiteit) bleken bij navraag nota bene nooit een algemene mening over de samenwerking of over de waarde der beide duingebieden gegeven te hebben.

Westlands duingebied met de geplande drains en infiltratieplassen en het geplande bedrijfsterrain

te vinden we een archeologisch interessant systeem van zandwallen, dat zich tot in de landgoederen uitstrekt. Deze wallen duiden op vroegere agrarische activiteiten in het gebied en dateren wellicht uit de Middeleeuwen.

Aan vogels is het gebied erg rijk. Jaarlijks worden er 200 vogelsoorten waargenomen, waarvan 70 soorten tot broeden komen. Vooral tijdens de vogeltrek blijkt het gebied van groot belang en fungeert het als pleister- en doortrekcentrum. Het gebied is tot dusverre erg rustig en biedt de langs de kust trekkende vogels de gelegenheid tussen de oprukkende bebouwing van Den Haag en het Westland even op adem te komen alvorens verder te vliegen.

het plan

Het plan voorziet in een uit-

(bijv. d.m.v. genoemde hyperfiltratie), zodat de door de heer Walma opgegeven reden twijfelachtig is.

Pas in mei van dit jaar bleek de ware reden van de geplande uitbreiding: de WDM zou niet alleen blijven produceren voor het eigen verzorgingsgebied, maar tevens de Haagse agglomeratie van water gaan voorzien. In de Haagse gemeenteraad is voorgesteld de reeds bestaande samenwerking van de Haagse Duinwaterleiding met de WDM uit te breiden via een overeenkomst, waarbij de WDM ruw water uit de Andelse Maas zal ontvangen en hieruit ook water voor de Haagse agglomeratie zal bereiden.

Uit het genoemde voorstel blijkt ook impliciet waarom de uitbreiding van de waterwinning in de Westlandse Duinen een vereenvoudiging van de productie moet inhouden. We citeren: "De Oostduinen zijn landschappelijk

mingsplan Natuurgebieden') bestemd. In dit nieuwe bestemmingsplan werd het eikenak-houtstruweel langs de verkeersweg tussen Monster en Wassenaar beschermd en werd verder 7 hektare van het bedrijfsterrein afgeknabbeld. Vooral wegens formele gronden werd door de Raad van State een bezwaar tegen de bouw van een groot nieuw filtergebouw, via de zg. 'artikel 19 - procedure', vooruitlopend op de beslissingen omtrent het bestemmingsplan, niet gehonoreerd.

Hoe moeilijk het bleek om bij het niet op de hoogte zijn van de plannen van de W.D.M., de bestemmingsplannen goed op hun merites te beoordelen, ervaaarde de Haagse gemeenteraad. Het Haagse bestemmingsplan Ockenburg gaf als bestemming voor te infiltreren duinvlakte aan: 'duinpark'. Afgaande op deze versluiserende benaming (gelet op de plannen had men beter kunnen spreken van 'waterindustriegebied') en de wat betreft de konsekventies van de waterwinning zeer onvolledige toelichting, dachten zelfs kritische Haagse gemeenteraadsleden dat de natuurbelangen in de Westduinen voldoende gewaarborgd waren. Slechts het zeer minutieus bestuderen der artikelen, bracht aan het licht dat de waterwinning door oppervlakkige duininfiltratie in het gebied ongebreideld zou kunnen plaatsvinden. In haar bezwaarschrift vroeg de Werkgroep Waterwinning dan ook om het aangeven van ruimtelijke en kwalitatieve konsekventies van de duininfiltratie voor het natuurbehoud in de toelichting. Hoe weinig de natuurbeschermingsorganisaties op dit moment nog zien in een compromis tussen infiltratie en natuurbehoud in dit duingebied, blijkt uit het feit dat de Stichting Het Zuidhollandsch Landschap in haar reactie op het streekplan zelfs vraagt de waterwinningsactiviteiten in dit gebied geheel te staken. De houding van de heer Walma, directeur van de W.D.M., zal hieraan niet vreemd zijn. De heer Walma bestond het in een interview met het dagblad Trouw te verklaren de wettelijke voorschriften betreffende natuurbescherming zoals kapverordeningen niet te kunnen naleven om de waterwinning geen gevaar te doen lopen.

een alternatief?

Om zowel Oost- als Westduinen op de langere termijn te behoeden tegen zeer ingrijpende aantastingen, moet een alternatief voor de huidige oppervlakkige duinfiltratie worden gezocht. Op de langere termijn kan daarbij worden gedacht aan diepteinfiltratie in de duinen of fysisch-chemische technieken als hyperfiltratie, actieve koolfiltratie, ozonisatie en combinaties daarvan. Op de kortere termijn zijn we aangewezen op distributiealternatieven, waarin de Amsterdamse en Rotterdamse waterleidingbedrijven betrokken zijn (zie elders in dit blad).

Het onderzoek naar deze alternatieven mag niet uitsluitend in handen van de economisch belanghebbende duinwaterleidingbedrijven worden gelegd. Ook onafhankelijke organisaties als het Rijksinstituut voor Drinkwatervoorziening of het ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne moeten bij dit onderzoek betrokken worden, om het voor Zuid-Holland zo grote belang van het behoud van het laatste oorspronkelijke natuurgebied optimaal te kunnen behartigen.

Indien men blijft uitgaan van de gedachte dat duininfiltratie de enige mogelijkheid voor een goede en veilige produktie van drinkwater voor het westen van Zuid-Holland zou zijn, zal niet alleen het Westlandse duingebied opgeofferd moeten worden aan de waterwinning, maar zullen uiteindelijk ook Oostduinen en Berkeheide ten offer moeten vallen aan grootscheepse vergravingen, inundatie en verontreiniging. ■

MEIJENDEL (1)

AS

In het voorjaar van 1977 is de Haagse Duinwaterleiding (DWL) bij plan 26 in Meijendel begonnen aan een grootscheepse vergraving ter vervanging en uitbreiding van een drainagesysteem. De ruim twintig jaar oude drainagebuizen waren nl. verstopt geraakt en daardoor had zich in de omgeving daarvan een interessante kwelvegetatie ontwikkeld met o.m. veel duizendguldenkruid en Krielparnas-

sia. De grotere capaciteit en lengte van de nieuw aangelegde puttenreeks hebben deze gunstige vegetatie-ontwikkelingen inmiddels al ongedaan gemaakt, maar de gevolgen voor het zgn. Parnassiapad in de omgeving (met o.a. Parnassia, Krielparnassia, Stijve Ogentroost, Duizendguldenkruid, Bonte Paardestaart, Rozenkransje, Voorjaarshelmkruid, Blauwe en Zee-groene Zegge) zijn nog minder duidelijk.

De putten zullen nl. alleen in noodsituaties op volle toeren gaan werken, als niet alleen de plantjes in het duin, maar ook de plantjes in de tuin het hardst water nodig hebben. Want de DWL heeft meegedeeld, dat bij een tekort aan water eerder de betreffende putten ingeschakeld zullen worden dan dat bijv. een sproeiverbod van kracht wordt. ■

MEIJENDEL (2)

AS

De Stichting Duinbehoud en Waterwinning heeft heftig geprotesteerd tegen deze gang van zaken bij de Wassenaarse gemeenteraad en wel op grond van het Voorbereidingsbesluit Natuurgebieden. De gemeente Wassenaar was echter van mening, dat alles conform het Voorbereidingsbesluit gebeurd was, waarna de door de Stichting begonnen AROB-procedure* op juridische gronden strandde. Maar de Wassenaarse gemeenteraad had van dit geval kennelijk geleerd: op 20 maart van dit jaar werd het Voorbereidingsbesluit aanmerkelijk verbeterd. Er is voortaan een aanlegvergunning vereist voor niet alleen het vellen, rooien of beschadigen van houtgewas, maar nu ook voor alle werken die de waterhuishouding kunnen beïnvloeden, voor de aanleg van ondergrondse hoofdtransportleidingen voor vloeistoffen en voor het zodanig veranderen van de gesteldheid van de grond, dat daardoor schade wordt of kan worden toegebracht op de daarop aanwezige flora. Genoemde aanlegvergunning kan pas door B en W gegeven worden, als de Hoofdingenieur-Directeur van de Landinrichting is gehoord. ■

* Wet Administratieve Rechtspraak Overheidsbeschikkingen